

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

*Оніщук Л. М., к.пед.н., доцент,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
Камерілов О. Є., Заслужений тренер України,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

МАРКЕРИ УСПІХУ ТРЕНЕРА

У сучасному світі, де розвиток особистості та спорту стає пріоритетом, роль тренера набуває особливої ваги. Однак не кожен, хто називає себе тренером, дійсно має успіх. Які ж ознаки вирізняють справжнього професіонала у цій сфері?

Багато дослідників приділяли увагу цьому питанню. Є цікаві напрацювання у вітчизняних вчених, зокрема Петровська Т. В., Малиновський А. І. у статті «Структурна модель професійно важливих якостей тренера з футболу» автори досліджують ключові особистісні та професійні якості, що визначають ефективність тренера. Вони розробили модель, засновану на опитуваннях серед тренерів та футболістів, яка підкреслює важливість таких якостей, як лідерство, комунікабельність та емоційна стабільність [1].

У дослідженні «Аналіз особистісних психологічних характеристик футбольних тренерів як фактор професійного успіху у спорті вищих досягнень» автори Байрачний О. В., Левчук О. П. акцентують увагу на психологічному профілі тренера. Вони зазначають, що успішний тренер повинен мати високий рівень міждисциплінарних знань, відповідний психологічний профіль та здатність виконувати широкий спектр функціональних обов'язків [2].

У статті Комоцької О. С. «Критерії оцінки ефективності роботи тренера ДЮСШ в баскетболі» розглядаються сучасні підходи до визначення ефективності роботи тренера. Авторка підкреслює важливість результатів виступів юних спортсменів у офіційних змаганнях різного рівня як складову успішності тренера [3].

Ці джерела надають глибоке розуміння факторів, що впливають на успішність спортивного тренера, включаючи особистісні якості, психологічний профіль та результати вихованців.

Роль тренера у спорті не обмежується лише передачею технічних навичок. Справжній успіх приходить тоді, коли тренер формує не тільки чемпіонів, а й гармонійно розвинених особистостей. Які ж критерії визначають успішність спортивного тренера?

Найпереконливіший доказ ефективності тренера – це досягнення його учнів. Успішний тренер може навести конкретні приклади трансформацій, прогресу чи досягнутих цілей, підтверджених відгуками або кейсами.

Головний показник – досягнення спортсменів на змаганнях різного рівня: регіональних, національних, міжнародних. Регулярна участь та перемоги у престижних турнірах – переконливий доказ якості тренерської роботи.

Прогрес спортсменів – це не лише медалі, а й поступовий ріст у техніці, витривалості, тактиці. Навіть якщо спортсмен ще не досяг вершини, стабільне покращення показників свідчить про ефективну тренерську методiku.

Індивідуальний підхід є запорукою результативності. Успішний тренер уміє адаптувати тренувальний процес до фізичних, психологічних та особистісних особливостей кожного спортсмена. Гнучкість у роботі – ознака професіоналізму.

Психологічна підтримка, мотивація, подолання стресу, розвиток впевненості – важлива частина тренерської діяльності. Успішний тренер формує не лише тіло, а й ментальну стійкість.

Професійний тренер ніколи не зупиняється в навчанні. Він регулярно проходить нові курси, бере участь у конференціях, вивчає новітні методики й адаптує їх до потреб своєї аудиторії. Участь у семінарах, тренерських курсах, вивчення сучасних наукових підходів до підготовки спортсменів. Такий тренер не стоїть на місці, а розвивається разом із спортом.

Сучасний тренер – це постійний учень. Успішний тренер має зрозумілу, структуровану систему роботи, яка базується на досвіді, доказовій базі та гнучкості. Важливо, щоб методики були адаптивними й відповідали реальним запитам.

Глибоке розуміння потреб людей, вміння слухати й чути – ключові якості успішного тренера. Без довіри та відкритого діалогу навчання не матиме стійкого результату.

Відомість у професійному середовищі, рекомендації від колег і клієнтів, публікації в авторитетних джерелах – усе це свідчить про стабільну і заслужену репутацію. Участь у тренерських асоціаціях, запрошення як експерта, публікації – усе це підтверджує авторитет тренера у спортивній спільноті.

Успішний тренер не працює за шаблонами, його характеризує **гнучкість і адаптивність**. Він вміє адаптувати програму під унікальні запити та ситуації клієнта, зберігаючи ефективність і цілісність навчального процесу.

Професіонал дотримується етичних норм, йому притаманні **етичність і відповідальність**, не обіцяє "чудес за три дні" і чесно говорить про межі своїх компетенцій. Відповідальність за процес і результати – один з головних показників зрілого тренера. Дотримання спортивної етики, вміння виховувати повагу, дисципліну, чесність. Спортсмен із правильними цінностями – ще один маркер якості тренерської роботи.

Якщо спортсмени роками залишаються з тренером, це свідчить про довіру, ефективність і здоровий мікроклімат у команді.

Успішний тренер – це не просто фахівець з набором знань, а людина, яка веде за собою, надихає, підтримує та створює умови для росту інших. Його успіх – це не лише фінансові показники, а перш за все, вплив і цінність, які він приносить людям. Успішний спортивний тренер – це не тільки фахівець зі знанням техніки, а й педагог, психолог, наставник. Його місія – виховати не лише переможців, а й сильних духом людей.

Література:

1. Байрачний О. В., Левчук О. П. Аналіз особистісних психологічних характеристик футбольних тренерів як фактор професійного успіху у спорті вищих досягнень / Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури, 2024. Вип. 3К(167). С. 19–24.

2. Комоцька О. С. Критерії оцінки ефективності роботи тренера ДЮСШ в баскетболі / Молодий вчений, 2021. № 1(89). С. 116–120.

3. Петровська Т. В., Малиновський А. І. Структурна модель професійно важливих якостей тренера з футболу / Вісник Національного університету фізичного виховання і спорту України, 2023. № 1(74). С. 42–48.

УДК 796.325:796.015.132(477)

*Остапов А. В., старший викладач,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
Коробов П., студент групи 303-ФС,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ОСОБЛИВОСТІ ТРЕНУВАЛЬНИХ МЕТОДИК ВОЛЕЙБОЛУ В УКРАЇНІ

Волейбол як вид спорту потребує не лише високої індивідуальної фізичної підготовки, а й чіткої взаємодії в команді, технічної майстерності, тактичного мислення та психологічної стійкості. Усе це можливо лише за умов правильно організованого тренувального процесу. В Україні методики підготовки волейболістів формувались на основі радянської спортивної школи, яка була однією з найефективніших у світі, і донині зберігається спадкоємність у тренерському підході. Водночас сучасний етап розвитку волейболу в Україні вимагає переосмислення та оновлення традиційних методів підготовки, з урахуванням досягнень науки, міжнародного досвіду та новітніх технологій.

Сучасні тренувальні методики в українському волейболі мають чітко визначену структуру, яка включає поетапний розвиток спортсмена: від